

PHÁT TRIỂN LỐI SỐNG VĂN HÓA CHO ĐOÀN VIÊN, THANH NIÊN TRONG THỜI ĐẠI CHUYỂN ĐỔI SỐ

TRẦN THỌ THÁI
ĐOÀN NHẬT LINH

Phát triển lối sống văn hoá (LSVH) cho thanh niên trong thời đại chuyển đổi số (CĐS) thực chất là phát triển hệ các nhân tố văn hóa trong tổng thể phương thức hoạt động sống của mỗi cá nhân đoàn viên, thanh niên (ĐVTN) trong cộng đồng. Đây là nội dung cốt lõi và xuyên suốt trong chiến lược phát triển con người của Đảng ta,...

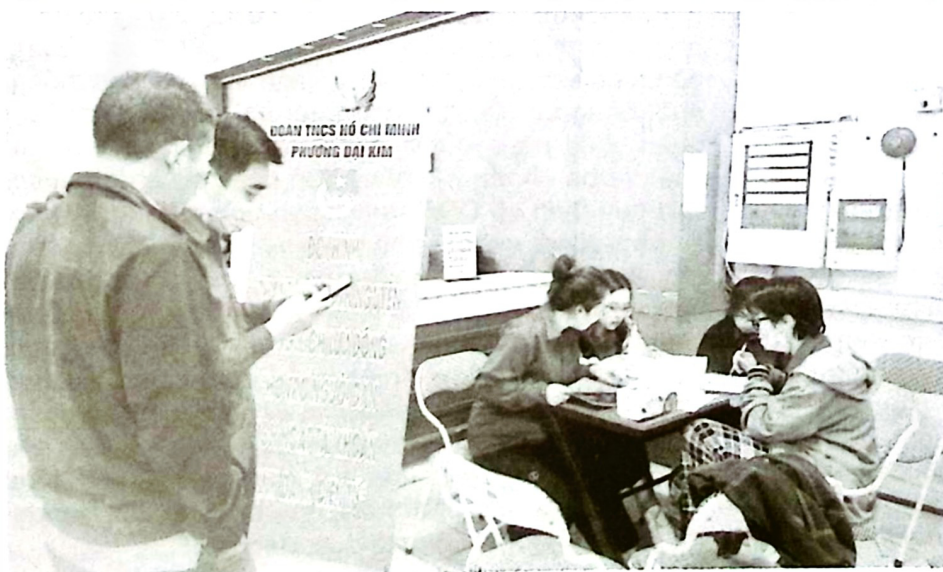
Trong Nghị quyết Đại hội đại biểu Đoàn toàn quốc lần thứ XII, nhiệm kỳ 2022 - 2027 đã đề ra mục tiêu phát huy tinh thần xung kích, sáng tạo, trách nhiệm của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đặc biệt là trong hội nhập quốc tế, CĐS quốc gia góp phần hiện thực hoá mục tiêu phát triển đất nước đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045. Đồng thời, xác định một trong 3 nhiệm vụ đột phá là: Nâng cao năng lực số nhằm hỗ trợ thanh thiếu niên có nhận thức, thái độ đúng đắn về CĐS; trang bị kiến thức, kỹ năng phục vụ giao tiếp xã hội, học tập, nghiên cứu, giải trí, làm việc, khởi nghiệp sáng tạo,... trong bối cảnh CĐS mạnh mẽ; góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trẻ trong tương lai,

tăng năng suất lao động và năng lực cạnh tranh quốc gia.

Phát triển LSVH cho ĐVTN trong thời đại CĐS là toàn bộ phương thức hoạt động sống căn bản của ĐVTN trong điều kiện kinh tế - xã hội nhất định, được biểu hiện ở những thói quen hành vi của mỗi ĐVTN trên từng lĩnh vực của đời sống xã hội, phản ánh trình độ phát triển của ĐVTN Việt Nam theo tiêu chí chân - thiện - mỹ. Tại Đại hội đại biểu Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh toàn quốc lần thứ XII, nhiệm kỳ 2022 - 2027, đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh: "Thanh niên phải tiên phong trong lao động, sản xuất, sáng tạo, thực hiện chủ trương đẩy mạnh chuyển đổi số quốc gia; phát triển kinh tế số trên nền tảng khoa học và công nghệ đổi mới sáng tạo". Điều

này cho thấy, quyết tâm của các cấp lãnh đạo Đoàn Thanh niên và lực lượng thanh niên trẻ cả nước trong đẩy mạnh công cuộc CĐS quốc gia; trong đó, việc phát triển LSVH, văn minh, bồi dưỡng cách ứng xử, giao tiếp của ĐV, TN trong tham gia tích cực công cuộc CĐS là vô cùng quan trọng và cấp thiết.

Trong công cuộc CĐS hiện nay, LSVH của ĐVTN biểu hiện tập trung ở động cơ, thái độ, phương pháp và phong cách ứng xử, giao tiếp,... của mỗi ĐVTN trong cuộc sống, sinh hoạt, học tập và công tác. Quá trình tham gia các hoạt động sẽ giúp ĐVTN rèn luyện, trau dồi kỹ năng số, từ đó dần hình thành văn hóa số. Đó là cách ứng xử văn hoá, sự văn minh của thanh niên, là tinh thần ham học hỏi cầu tiến bộ, không ngừng vươn lên chiếm lĩnh những đỉnh cao trí tuệ. Khi tham gia vào môi trường công nghệ số giúp cho không gian sống của ĐVTN được mở rộng một cách bình đẳng ra toàn cầu nhờ kết nối với nhau một cách văn minh, ứng xử văn hoá,... Điều này không tránh khỏi sẽ có những rủi ro tiềm ẩn như: Việc lừa đảo trên mạng; lộ, lọt các thông tin cá nhân; hiện tượng bị nhiễm mã độc, các nội dung văn hoá độc hại; cách ứng xử thiếu văn hoá trên các nền tảng mạng xã hội,... Vì vậy, tham gia vào môi trường số, sống, học tập, làm việc và giao lưu, ứng xử trên không gian mạng, mỗi ĐVTN cũng cần chuẩn bị cho mình một "màng

lọc an toàn”, một LSVH, một cách ứng xử văn minh bằng việc thực hiện các quy định của pháp luật về an ninh mạng, an toàn thông tin mạng, tham gia môi trường mạng an toàn, bảo mật và hợp pháp.

Tuy nhiên, việc phát triển LSVH cho ĐVTN trong CDS hiện nay vẫn còn nhiều hạn chế như: Một bộ phận ĐVTN chưa nhận thức đầy đủ về vị trí, vai trò của LSVH trong thời đại CDS, trực tiếp là trong cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư; quá trình học tập, tu dưỡng và rèn luyện một bộ phận ĐVTN thiếu ý thức tự giác trong việc tu dưỡng, rèn luyện lối sống, tự do, tùy tiện trong cách ứng xử, thái độ ứng xử và xử trí chưa chuẩn mực trong các nền tảng công nghệ số; còn biểu hiện lệch chuẩn trong định hướng giá trị văn hoá; quan tâm tới giá trị cá nhân cực đoan, “hùa theo” phong trào, ngẫu hứng, chưa thấy được những giá trị, lợi ích mà công cuộc CDS mang lại,...

Với những thời cơ, thuận lợi cùng những khó khăn và thách thức trong công cuộc CDS hiện nay mang lại, việc phát triển LSVH cho ĐVTN đã và đang đặt ra những yêu cầu, nhiệm vụ hết sức cần thiết,... Để làm được điều này cần thực hiện tốt một số nội dung biện pháp sau:

Thứ nhất, cần làm tốt công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức, xây dựng động cơ, trách nhiệm về LSVH lành mạnh cho ĐVTN.

Đây là một nội dung biện pháp hết sức quan trọng nhằm trực tiếp trang bị, bổ sung những kiến thức hết sức nền tảng, làm cơ sở để góp phần xây dựng, bồi dưỡng động cơ, trách nhiệm về phát triển LSVH cho mỗi ĐVTN trong giai đoạn CDS hiện nay. Theo đó, cần tuyên truyền sâu rộng về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước về những giá trị văn hoá tích cực, nhân văn trong công cuộc CDS cho cán bộ, ĐVTN, nhất là lực lượng thanh niên trẻ. Tuyên truyền những tiện ích, tính ưu việt của việc CDS trong đời sống thường nhật,

học tập và công tác nhằm tăng cường sự quan tâm, chú ý của các cấp bộ Đoàn, đội ngũ cán bộ đoàn và đông đảo ĐVTN, từ đó, thúc đẩy nhu cầu tự thân, tự nguyện của ĐVTN trong việc không ngừng tu dưỡng, hoàn thiện nhân cách, các giá trị, chuẩn mực về đạo đức, lối sống. Cùng với đó, xây dựng các ấn phẩm truyền thông số trên mạng xã hội, website, trang thông tin điện tử do tổ chức Đoàn quản lý về LSVH, phong cách ứng xử của thanh niên; xây dựng các phóng sự, chuyên mục, trò chơi, giao lưu, đối thoại trên trang mạng xã hội, thực tế, ... để góp phần tuyên truyền, định hướng, truyền cảm hứng các giá trị văn hoá, đạo đức, xây dựng động cơ, trách nhiệm của ĐVTN trong thực hiện và phát triển LSVH trước các hoạt động tương tác trên không gian mạng và trong toàn xã hội.

Thứ hai, cần tổ chức nhiều hoạt động thiết thực và bổ ích góp phần xây dựng, bồi dưỡng và phát triển phong cách ứng xử, LSVH cho ĐVTN.

Đây cũng là một nội dung biện pháp quan trọng nhằm trực tiếp tạo ra những “sân chơi lành mạnh” thực sự để góp phần xây dựng, bồi dưỡng và phát triển LSVH cho mỗi ĐVTN. Theo đó, các tổ chức, lực lượng và các cấp bộ Đoàn cần nghiên cứu và tổ chức các hoạt động tập huấn, tuyên truyền cung cấp kiến thức, kỹ năng sống, phong cách ứng xử, giao tiếp trong sử dụng mạng xã hội, ứng xử trên không gian mạng và làm việc trên môi trường số đảm bảo an toàn, an ninh mạng. Trang bị và bồi dưỡng cho ĐVTN những kỹ năng, phương pháp tự bảo vệ dữ liệu cá nhân, quyền riêng tư trên môi trường số; xây dựng phong cách ứng xử văn minh, có văn hoá khi sử dụng các nền tảng mạng xã hội của tổ chức Đoàn, Hội nhằm không ngừng xây dựng và phát triển LSVH lành mạnh và nhân văn; cung cấp, lan tỏa các thông tin chính thống, chính xác, ngăn chặn, phản bác các thông tin giả,

xấu, độc, ... Cùng với đó, các tổ chức Đoàn cần có nhiều nội dung, biện pháp hữu hiệu trong tổ chức và triển khai chương trình “Mỗi ngày một tin tốt, mỗi tuần một câu chuyện đẹp” để lan tỏa các thông tin hữu ích, tích cực, các giá trị, chuẩn mực đạo đức tốt đẹp của dân tộc và truyền thống của quê hương, đất nước trên không gian mạng, ... Qua đó, càng thêm góp phần xây dựng, bồi dưỡng và phát triển phong cách ứng xử, LSVH cho ĐVTN.

Thứ ba, khơi dậy ý thức tích cực tự tu dưỡng, rèn luyện LSVH trong thời đại CDS cho ĐVTN.

Việc phát triển LSVH cho mỗi ĐVTN trong thời đại CDS hiện nay là trách nhiệm của nhiều tổ chức, nhiều lực lượng với những nội dung biện pháp đồng bộ, hiệu quả, ... Trong đó, ý thức tích cực tự tu dưỡng, rèn luyện LSVH của mỗi ĐVTN có vai trò không kém phần quan trọng, trực tiếp quyết định đến chất lượng, hiệu quả và sự chuyển biến thực chất LSVH của ĐVTN. Chính vì vậy, các cấp bộ Đoàn và các tổ chức, các lực lượng cần tổ chức các hoạt động phát huy vai trò nòng cốt, đi đầu của ĐVTN, nhất là đội ngũ cán bộ đoàn, những thanh niên ưu tú về phẩm chất, đạo đức, lối sống, nhân cách trong công cuộc CDS như: Lựa chọn cán bộ, ĐVTN tiêu biểu, có trình độ về công nghệ thông tin, xử trí, ứng xử linh hoạt trên không gian mạng và trong đời sống, có hiểu biết và kỹ năng giao tiếp tốt, ... tham gia các hoạt động tuyên truyền, giới thiệu về phong cách, LSVH, cách tiếp cận công nghệ số cho ĐVTN. Bên cạnh đó, cần lan tỏa mạnh mẽ những tấm gương tiêu biểu, nghĩa cử và hành động cao đẹp về ứng xử và LSVH trong đời sống xã hội, nhất là của ĐVTN trên mạng xã hội, ... để thiết thực khơi dậy ý thức tự giác, lòng tự trọng và ý chí tu dưỡng, rèn luyện LSVH cho ĐVTN nhằm tạo được dư luận tích cực, định hướng giá trị văn hoá, lối sống nhân văn cho ĐVTN hiện nay.